

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка
Природничо-географічний факультет

Кафедра загальної та регіональної географії

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Туристсько-рекреаційні системи світу

галузь знань: 10 Природничі науки

спеціальність: 106 Географія

освітньо-професійна програма: Географія

УХВАЛЕНО

Рішенням кафедри загальної та
регіональної географії

Протокол №1 від 27 серпня 2020 року

Загальна інформація про дисципліну

Назва дисципліни	Туристсько-рекреаційні системи світу
Викладач	Корнус Олеся Григорівна
Профайл викладача	https://pgf.sspu.edu.ua/kolektyv-kafedry-geografia
E-mail:	zavgeogr@gmail.com
Сторінка курсу в Moodle	https://dl.sspu.edu.ua/course/view.php?id=279
Консультації	Консультації проводяться у вівторок о 14:30 год.; групові або одноосібні. Також можливі он-лайн консультації через інтернет ресурси. Для погодження часу он-лайн консультацій слід писати на електронну пошту викладача або дзвонити.

Анотація до дисципліни

Необхідність вивчення дисципліни «Туристсько-рекреаційні системи світу» продиктована сучасними тенденціями розвитку туристичної діяльності у світі в цілому та в Україні зокрема. Тому ознайомлення з територіально-рекреаційними ресурсами окремих регіонів та країн світу, виявлення особливостей їх сучасного використання в туристичній діяльності, встановлення проблем та перспектив розвитку світової індустрії туризму є важливою складовою підготовки фахівців у сфері середньої освіти, які володіють системою знань у галузі географії.

Міждисциплінарні зв'язки: для вивчення даного курсу студент повинен знати основні положення фізичної та суспільної географії. Предметом навчальної дисципліни є дослідження процесів формування та розвитку рекреаційної галузі, що забезпечує реалізацію різноманітних рекреаційних потреб населення, сприяє оздоровленню нації, підвищенні працездатності, розвитку фізичних і духовних якостей членів суспільства як у світі, так і в Україні.

Мета і завдання дисципліни

Мета дисципліни: формування у студентів систему базових знань про умови формування, розвитку та розміщення територіально-рекреаційних систем світу, сучасні підходи до туристичного районування світу, особливості використання туристичних та рекреаційних ресурсів у туристсько-рекреаційній діяльності, умови формування, розвитку та розміщення територіально-рекреаційних систем світу (ТРСС), а також виявити проблеми і перспективи розвитку туризму в різних регіонах та країнах світу.

Завдання курсу:

- вивчити теоретичні основи формування та функціонування територіально-рекреаційних систем світу як складових господарського комплексу;
- проаналізувати поняття, склад і структуру рекреаційно-ресурсного потенціалу;
- дати характеристику видів туристсько-рекреаційних ресурсів;

- вивчити класифікацію, основи організації різнотипних територіально-рекреаційних систем світу;
- ознайомитися з існуючими підходами до туристичного районування світу, охарактеризувати туристсько-рекреаційні ресурси Американського, Європейського, Африканського, Азіатсько-Тихоокеанського та Близькосхідного субрегіонів;
- вивчити особливості функціонування територіально-рекреаційних систем світу та України.

Формат дисципліни

Ознаки дисципліни	
Рік вступу	2020
Освітній ступінь	магістр
Курс навчання	2
Семестр	3
Формат курсу	очний/заочний
Обов'язкова /вибіркова	обов'язкова
Кількість кредитів/годин	6/180
Кількість розділів	2
Форма контролю	залік
Лекції	28/6
Практичні заняття	30/6
Консультації	2/2
Самостійна робота	120/166

Результати навчання

Знання:	ПРЗ-10 ПРЗ-11	Визначати зміст базових понять з теорії географії, у т.ч. рекреаційної, організації господарської діяльності, а також світоглядних та суміжних наук. Демонструвати знання про туристсько-рекреаційні системи світу, сучасні підходи до туристичного районування світу, особливості туристсько-рекреаційної діяльності та перспективи розвитку рекреації та туризму в різних країнах світу.
Уміння:	ПРУ-3 ПРУ-10	Уміти аналізувати сучасний стан та напрями регіонального розвитку економіки, територіальної та галузевої структури господарського комплексу при раціональному використанні всіх видів ресурсів. Вміти розкривати особливості та давати оцінку туристсько-рекреаційних ресурсів субрегіонів світу та окремих країн, пояснювати регіональні особливості розвитку світового туризму та оцінювати перспективи подальшого використання туристсько-рекреаційних ресурсів та розвитку туризму в країнах світу.
Комунікація:	ПРК 1. ПРА 1.	Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття. Уміти вчитися упродовж життя і вдосконалювати здобуті під час навчання компетентності з високим рівнем автономності.

Тематичний план вивчення дисципліни

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ПОШИРЕННЯ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНИХ СИСТЕМ СВІТУ

Тема 1.1. Рекреація та рекреаційна діяльність. Сутність і значення рекреаційної діяльності. Рекреація як сфера господарчої діяльності, її місце в розвитку національних економік. Основний категорійний апарат дисципліни Становлення та основні етапи розвитку рекреації Структура рекреаційної діяльності. Динамізм та диверсифікація як головні особливості сучасної рекреації. Методи вивчення дисципліни «Туристсько-рекреаційні системи світу».

Тема 1.2. Теоретичні основи формування та функціонування туристсько-рекреаційних систем. Системи і комплекси. Територіальні рекреаційні системи. Туристсько-рекреаційний комплекс (ТРК) або територіально-туристський комплекс (ТТК). Функціонально-галузева структура ТРСС. Організаційно-управлінська структура ТРСС. Принципи і фактори розміщення туристсько-рекреаційних комплексів. Передумови виникнення територіально-рекреаційних комплексів. Фактори розвитку територіально-рекреаційних комплексів.

Тема 1.3. Туристичні та рекреаційні ресурси як основа розвитку туристсько-рекреаційних систем. Сутність туристичних та рекреаційних ресурсів. Кількісні та якісні характеристики туристичних ресурсів. Підходи до оцінювання туристичних ресурсів. Класифікація туристсько-рекреаційних ресурсів.

РОЗДІЛ 2. ГЕОГРАФІЯ ТУРИСТСЬКО-РЕКРЕАЦІЙНИХ СИСТЕМИ СВІТУ

Тема 1.4. Рекреаційне районування світу та України. Поняття рекреаційного районування. Умови та фактори районоутворення. Визначення рекреаційного району. Таксономічні одиниці рекреаційного районування. Рекреаційне районування України та світу.

Тема 1.5. Загальна характеристика туристсько-рекреаційного комплексу України. Територіальна структура рекреаційного комплексу України. Варіанти рекреаційного районування України. Причорноморська ТРС. Карпатсько-Подільська ТРС. Полісько-Столична ТРС. Придніпровсько-Донецька ТРС. Харківська ТРС.

Тема 1.6. Європа – провідний рекреаційний регіон. Загальна характеристика Європейського туристичного регіону. Південноєвропейська ТРС. Північноєвропейська ТРС. Західноєвропейська ТРС. Центрально-східноєвропейська ТРС.

Тема 1.7. Ресурси Азійсько-тихоокеанського туристичного регіону. Загальна характеристика Азійсько-Тихоокеанського туристичного регіону. Південноазійська ТРС. Північно-Східноазійська ТРС. Південно-Східноазійська ТРС. Австралія і Океанія.

Тема 1.8. Характеристика Африканської та Антарктичної туристсько-рекреаційна система світу. Африканська ТРС. Антарктична ТРС.

Тема 1.9. Ресурси Близькосхідного туристичного регіону. Загальна характеристика Близького Сходу. Єгипет. Йорданія. Ліван. Саудівська Аравія. Сирія.

Тема 1.10. Характеристика територіально-рекреаційних комплексів Північної та Південної Америки. Північноамериканська ТРС. Центральноамериканська ТРС. Карибська ТРС. Південноамериканська ТРС.

Політика дисципліни

Вивчення навчальної дисципліни потребує: виконання тестових завдань, самостійної роботи тощо; підготовки до практичних занять; робота з інформаційними джерелами, опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури.

Підготовка та участь у практичних заняттях передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни, питаннями, які виносяться на заняття з відповідної теми; вивчення конспекту лекцій, а також позицій, викладених у підручниках, монографічній та іншій науковій літературі тощо.

Результатом підготовки до заняття повинно бути змістовне володіння здобувачем вищої освіти матеріалом теми, якій присвячено відповідне заняття, а саме знання: понятійно-термінологічного апарату дисципліни; загальних закономірностей формування та поширення територіально-рекреаційних комплексів; поняття рекреаційного районування; рекреаційного районування України та світу.

Розв'язання практичних завдань повинно як за формою, так і за змістом відповідати вимогам, що висуваються до вирішення відповідного завдання, свідчити про його самостійність, відсутність ознак повторюваності та плагіату.

На практичних заняттях присутність здобувачів вищої освіти є обов'язковою, важливою також є їх участь в обговоренні всіх питань теми. Забороняється запізнюватись на навчальні заняття та пропускати їх без поважних причин. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані на консультаціях. Це ж стосується й студентів, які не виконали завдання або показали відсутність знань з основних питань теми. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися навчальної етики, поважно ставитися до учасників процесу навчання, бути зваженим, уважним та дотримуватися дисципліни й часових (строкових) параметрів навчального процесу. Під час контрольних заходів забороняється використовувати джерела інформації, усні підказки, письмові роботи інших осіб, друковані книги, методичні посібники, телефони, планшети. Забороняється користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням.

Академічна доброчесність

Академічна доброчесність. Очікується, що роботи студентів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикавання джерел списування, втручання в роботу інших студентів становлять приклади можливої академічної недоброчесності.

Неприпустимо надавати для оцінювання письмову роботу, підготовлену за участю інших осіб. Виявлення ознак академічної недобросовісності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Система оцінювання та вимоги

Поточний контроль навчальних досягнень здійснюється протягом семестру на практичних заняттях. Результати (кількість набраних балів) фіксує викладач.

Використовуються такі форми поточного опитування: усна відповідь за лекційними матеріалами, тестування, контрольна робота з відкритими питаннями, заслуховування повідомлень студента з довідковою інформацією, реферати, створення презентації з її обов'язковим показом та повідомленням, участь у обговоренні питань для контролю знань на практичних заняттях, звіт з екскурсій до музеїв.

Поточний контроль відображає поточні навчальні досягнення студента в освоєнні програмного матеріалу дисципліни і спрямований на необхідне корегування самостійної роботи студента. Сюди входить: методи усного контролю – бесіда, розповідь, доповідь студента, роз'яснення, відповіді на запитання. Усний контроль проводиться майже на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі. Викладач розробляє чіткі критерії оцінювання всіх видів навчальної роботи у комплексному контролі знань, доводить їх до відома студентів на початку вивчення навчальної дисципліни. Результати поточного контролю є складовою визначення підсумкової оцінки і враховуються науково-педагогічним працівником при визначенні підсумкової оцінки з даної дисципліни. До поточного контролю також відноситься виконання практичних завдань, бали за які враховуються у підсумкову оцінку.

При контролі виконання завдань, які винесені для самостійного, опрацювання, оцінці підлягають: самостійне опрацювання тем в цілому чи окремих питань; вміння застосовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань; написання рефератів; підготовка доповідей, презентацій тощо. Результати самостійної роботи фіксуються в журналі обліку роботи викладача. Бали, набрані студентом за виконання завдань з самостійної роботи, додаються до суми балів, набраних студентом з інших видів навчальної роботи з дисципліни.

У кінці семестру проводиться підсумкова контрольна робота. До контрольних заходів допускаються всі студенти незалежно від результатів поточного контролю. Результати контрольного заходу студента, який не з'явився на нього, також оцінюються «незадовільно» незалежно від причини. Відпрацювання контрольного заходу є обов'язковим.

Вид контролю – залік. Семестровий залік - це форма підсумкової атестації, що полягає в оцінці засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу (виконаних ним певних видів робіт на практичних заняттях та під час самостійної роботи) з навчальної дисципліни за семестр. Залік виставляється викладачем автоматично за умови, якщо студент виконав

усі види навчальної роботи, які визначені робочою програмою навчальної дисципліни. Загальна оцінка обраховується в кінці семестру як сума балів за виконання всіх видів робіт. Враховуються бали набрані на поточному тестуванні, самостійній роботі та бали підсумкового контролю. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Структура проведення семестрового контролю відображається та доводиться до відома студентів на першому занятті.

Для студентів заочної форми навчання підсумковий контроль проводиться в період заліково-екзаменаційної сесії за обов'язкової присутності студента. Для складання підсумкового контролю студентами заочної форми навчання розробляються тести або контрольні роботи з відкритими питаннями. У відповідності до вимог, об'єктивна оцінка рівня знань з боку викладача здійснюється наступним чином: під час складання заліку з дисципліни кожен студент отримує завдання (тест або контрольну роботу). До залікової оцінки включається виконання самостійної роботи студента, яку він отримав під час попередньої сесії. Форма проведення: письмово-усна.

Критерії оцінювання результатів навчання

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90-100	глибоко і міцно засвоїв програмний матеріал з навчальної дисципліни; вичерпно, послідовно, грамотно і логічно його викладає. Прогнозує і передбачає подальший хід явища, описує можливі наслідки, результати, що впливають з наявних даних. на основі проблемної ситуації, виділяє проблему, конструює гіпотези і перевіряє їх. При цьому студент не має утруднень при відповідях на видозмінені завдання, вільно справляється із класифікаціями, типологіями та іншими видами застосування знань, показує знайомство з монографічною літературою, правильно обґрунтовує прийняті рішення, володіє різнобічними навичками і прийомами виконання практичних робіт, володіє в повному обсязі специфічним поняттєво-термінологічним апаратом навчальної дисципліни.
82-89	твердо знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його; який не допускає суттєвих неточностей у відповідях на питання, правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, впевнено володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання, коректно встановлює причинно-наслідкові зв'язки.
74-81	знає програмний матеріал, грамотно й по суті викладає його, але допускає деякі неточності під час відповіді; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних питань і задач, володіє необхідними навичками і прийомами їх виконання. Самостійно відтворює знання з елементами перетворення. Застосовує їх у видозміненій, але близькій до типової ситуації, однак потребує допомоги викладача. Дає свою власну інтерпретацію матеріалу (пояснення, короткий виклад). Уміє встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, здійснює перенесення дій.
64-73	має знання лише основного матеріалу, але не засвоїв його окремих деталей, допускає неточності, недостатньо правильні формулювання, порушення послідовності у викладі програмного матеріалу і відчуває утруднення при виконанні практичних робіт і розв'язанні задач.
60-63	самостійно відтворює інформацію та застосовує її у типовій ситуації, але при цьому виявляє невпевненість у своїх діях. На основі фактів робить висновки, але

	за допомогою викладача, намагається зробити звіт про виконані дії.
35-59	не знає більшої частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки; не володіє у достатньому обсязі поняттєво-термінологічним апаратом науки; невпевнено, із помилками виконує практичні завдання; не вміє наводити приклади із життя та встановлювати причинно-наслідкові зв'язки; відтворює інформацію лише на основі зовнішньої підказки.
1-34	має загальне уявлення про навчальну дисципліну, знання програмного матеріалу носить фрагментарний характер, відповіді на запитання дає «так» чи «ні».

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль										Разом	Сума
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	60	100
5	5	10	5	5	5	5	5	5	10		
Контроль самостійної роботи										40	
4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		

Згідно Положення «Про порядок визнання результатів навчання у неформальній та/або інформальній освіті у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С. Макаренка» від 27.04.2020 р., можливе зарахування результатів навчання з окремої теми/тем, розділу, індивідуального завдання (контрольної роботи) чи дисципліни в цілому, здобутих за цими видами освіти. Обсяг зарахування в годинах/кредитах ECTS визначається згідно переліку компетентностей і результатів навчання, передбачених даною робочою програмою. Зарахування результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється у відповідності до пунктів 3.6-3.9 названого Положення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82 - 89	B	добре
74 - 81	C	
64 - 73	D	задовільно
60 - 63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна:

1. Полчанінова І. Л., Покоłodна М. М. Рекреаційні комплекси світу : навч. посібник. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. 107 с.
https://eprints.kname.edu.ua/51762/1/2017%2035%D0%9D%20%D0%9F%D0%95%D0%A7%20%D0%A0%D0%9A%D0%A1_%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0%20%E2%80%94%D1%80%D0%B5%D0%B4.pdf

2. Рекреаційні комплекси світу: навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни для студентів напряму підготовки 6.140103 «Туризм». Полтава – 2016. 71 с. <http://www.tourism.puet.edu.ua/files/lic2016bac/rcs3.pdf>
3. Сюткін С. І. Розвиток подієвого туризму в Сумській області / Сюткін С. І., Корнус А. О., Корнус О. Г., Данильченко О. С. // Туризм: міжнародний досвід та національні пріоритети: матеріали I Всеукр. наук.-практ. конф., 26 травня 2017 р. – Житомир: Вид-во ФОП Євенюк О.О., 2017. – С. 129-136. <http://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/1874>
4. Tulokhonov A., Maksanova L., Budaeva D., Karnaukh I. Geo-ecological aspects of the territorial organization of tourist and recreational activities // MATEC Web of Conferences 193, 05018 (2018). <https://doi.org/10.1051/matecconf/201819305018>
5. Siutkin S. Resources and opportunities for the development of event tourism in Ukraine/ S. Siutkin, A. Kornus, O. Kornus, O. Danylchenko // Zeszyty Naukowe Wyższej Szkoły Turystyki i Ekologii. – 2017. – Tom 11. Rocznik VI. No 1. – 0,91 д.а. ICV 2016:61,35.
6. Kornus O., Siutkin S., Kornus A. Industrial tourism in Sumy region: resources and perspectives // Часопис соціально-економічної географії. 2019. Вип. 26. С. 35-44. <http://repository.sspu.sumy.ua/handle/123456789/7597>
7. Yavorska V.V., Nevko I.V., Sych V.A., Kolomiyets K.V. Periodization of the studies of territorial organization of recreation and tourism // Journ.Geol.Geograph.Geoecology, 27(3), 520-528. <https://geology-dnu.dp.ua/index.php/GG/article/view/547>.
8. Arkhylova L., Fomenko N., Kinash I., Golovnia O. Territorial recreational systems and sustainable development // Proceedings of the 2019 7th International Conference on Modeling, Development and Strategic Management of Economic System (MDSMES 2019). <https://dx.doi.org/10.2991/mdsmes-19.2019.36>.

Додаткові

1. Навчально-методичний посібник до організації самостійної роботи та практичних (семінарських) занять з дидактичним забезпеченням дисципліни «Рекреаційні комплекси світу» для студентів спеціальності 7.14010301 – Туризмознавство / Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника ; [укладач Калуцький І. Ф.]. – Івано-Франківськ : Лік, 2014. – 72 с. <http://194.44.152.155/elib/local/958.pdf>
2. Немець Л. М. Туристсько-рекреаційні ресурси світу : навчально-методичний посібник / Л. М. Немець, Г. О. Кулешова, А. В. Соколенко. Харків, ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2015. 102 с. https://tourlib.net/books_ukr/njemec.htm
3. Рекреаційна географія: письмові консультації / Укл.: Л.А. Савранчук, В.Г. Явкін. Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2012. 110 с. https://tourlib.net/books_ukr/savranchuk.htm
4. Пушкар Б.Т., Пушкар З.М. Територіальна організація рекреаційного господарства регіону. Тернопіль: «Вектор» 2014. 196 с. <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/2589/1/%D1%82%D0%B5%D1%>

[80%D0%B8%D1%82%D0%BE%D1%80%D1%96%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%B0%20%D0%BE%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F%3D%D0%B2%D0%B5%D1%80%D1%81%D1%82%D0%BA%D0%B0.pdf](https://cul.com.ua/preview/rekr_geo.pdf)

5. Скрипник Н.Я., Сердюк А. М. Рекреаційна географія: навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури, 2013. 296 с.
https://cul.com.ua/preview/rekr_geo.pdf

Інформаційні ресурси

1. Сайт «Все курорты» [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.all-kurort.ru>
2. World Tourism Organization [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.world-tourism.org>
3. World Travel & Tourism Council [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://www.wttc.org/eng/Home/>